

EMOSI DAN IRONI DALAM PUISI USMAN AWANG: TAFSIRAN PRAGMATIK

(Emotions and Irony in Usman Awang's Poems: A Pragmatic Interpretation)

Mary Fatimah Subet
sufatimah@unimas.my

Fakulti Pengajian Bahasa dan Komunikasi,
Universiti Malaysia Sarawak,
94300 Kota Samarahan, Sarawak, Malaysia.

Abstrak

Kajian ini mengkaji emosi dari perspektif linguistik dan bahasa yang lazimnya dikaji dalam bidang psikologi. Teori linguistik, iaitu teori relevans (TR) yang diasaskan oleh Sperber dan Wilson dijadikan kerangka teori analisis. Data kajian ialah sajak karya Sasterawan Negara, Usman Awang. Empat buah sajak dipilih dan dianalisis untuk mengesan unsur ironi, iaitu bahasa sindiran. Analisis dilakukan dengan kaedah kualitatif dan kuantitatif. Data dianalisis dengan menggunakan konsep yang disyaratkan dalam TR. Setelah makna diperoleh, borang soal selidik diedarkan kepada 50 orang responden untuk mengenal pasti unsur emosi yang tersirat. Kajian mendapati bahawa dalam ironi yang digunakan, wujud emosi tersirat yang dapat dirasakan oleh pembaca setelah meneliti makna tersirat sajak yang diperoleh melalui analisis TR tadi. Kajian ini membuktikan bahawa walaupun teori yang digunakan ialah teori linguistik daripada bidang pragmatik, kajian berjaya merungkai makna dan emosi tersirat dalam sajak. Jelas bahawa bidang psikologi dapat digabungkan dengan bidang linguistik dan bahasa untuk menelaah emosi.

Kata kunci: emosi, ironi, bahasa dan linguistik, pragmatik, teori relevans

Abstract

This study examines emotions from the perspective of language and linguistics that is usually examined in the field of psychology. Relevance theory (RT) which was developed by Sperber and Wilson (1986) served as the analytical framework. Data were drawn from the works of Usman Awang, the National Laureate of Malaysia. Four poems were selected and analysed to detect the element of irony which is also known as the language of satire. Both qualitative and quantitative methods were used. The data were analysed using the concepts as stipulated in relevance theory. After accessing the meaning, the questionnaire was distributed to 50 respondents in order to identify the implicit elements of emotion. Findings reveal that implicit emotions were embodied within the irony which could be felt by readers after uncovering the implicit meaning of the poems using relevance theory. Thus, this study proved that although the theory used was a linguistic one specifically drawn from the field of pragmatics, however, the study has succeeded in unlocking the meaning and implicit emotions in the poems. As such, it is found that the field of psychology can be combined with the field of language and linguistics in order to study the aspect of emotions.

Keywords: emotion, irony, language and linguistics, pragmatics, relevance theory

PENGENALAN

Secara etimologi, menurut Jaafar (2006), kata emosi diperturunkan daripada kata Latin *emovere* yang bermakna “merangsang”. Menurut Mulyadi (2003), emosi ialah suatu keadaan perasaan yang dialami oleh seseorang dalam situasi tertentu. Untuk mengungkapkan emosi, terdapat dua cara yang digunakan oleh mereka yang mengalaminya, iaitu secara non-verbal dan secara verbal. Non-verbal melalui ekspresi wajah, gerakan tangan, mata dan bahasa tubuh yang lain. Verbal pula melalui luahan kata-kata emosi. Misalnya, dalam kajian ini, kata-kata emosi yang dimaksudkan seperti sedih, gembira, risau, marah, geram, rindu, takut, berdebar-debar, cemas, bersemangat, senang, sukar, dan sebagainya.

Menurut Antariksa (2003), emosi ialah objek dalam berbagai-bagai bidang ilmu, dan kemunculannya dalam perbincangan sehari-hari merupakan perkara yang biasa. Menurut beliau lagi, topik tentang